

GÜZELLİK HİZMETLERİ EĞİTİMİNDE TOPLUMA HİZMET UYGULAMALARI: SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK VE GERİ DÖNÜŞÜM PERSPEKTİFİ

Hilal KOLUMAN ¹

¹ Dicle University, Teknik Bilimler Meslek Yüksek Okulu, Saç ve Güzellik hizmetleri Bölümü, Diyarbakır Turkey ; hilal.koluman@dicle.edu.tr;
ORCID:<https://orcid.org/0000-0001-9093-7523>

Özet

Bu çalışma, güzellik hizmetleri eğitiminde sürdürülebilirlik ve geri dönüşüm temelli topluma hizmet uygulamalarının rolünü kapsamlı bir şekilde incelemeyi amaçlamaktadır. Günümüzde güzellik hizmetleri sektörü; yoğun kimyasal ürün kullanımı, plastik ambalaj atıkları, tek kullanımlık malzemeler ve yüksek tüketim alışkanlıkları nedeniyle çevresel etkisi giderek artan sektörlerden biri olarak değerlendirilmektedir. Bu durum, sürdürülebilirlik kavramının yalnızca teorik bir yaklaşım olmaktan çıkarak eğitim süreçlerine entegre edilmesini zorunlu hale getirmektedir.

Sürdürülebilirlik, çevresel, ekonomik ve sosyal boyutlarıyla ele alınan çok yönlü bir kavramdır. Bu çalışma kapsamında özellikle çevresel sürdürülebilirlik ve geri dönüşüm uygulamalarının güzellik hizmetleri eğitimine entegrasyonu üzerinde durulmuştur. Geri dönüşüm süreçlerinin eğitim programlarına dahil edilmesi, öğrencilerin çevresel farkındalıklarını artırmakta, atık yönetimi konusunda bilinç kazandırmakta ve mesleki uygulamalarda daha sorumlu davranışlar geliştirmelerine katkı sağlamaktadır. Ayrıca döngüsel ekonomi yaklaşımı çerçevesinde, kozmetik ürünlerin yaşam döngüsünün yeniden değerlendirilmesi ve atıkların yeniden kullanıma kazandırılması sürdürülebilirliğin önemli bir parçası olarak ele alınmaktadır.

Topluma hizmet uygulamaları, öğrencilerin öğrenme sürecini gerçek yaşam deneyimleriyle birleştiren önemli bir eğitim yaklaşımıdır. Bu uygulamalar kapsamında yürütülen kozmetik ambalaj toplama kampanyaları, sıfır atık güzellik atölyeleri, geri dönüşüm eğitimleri ve ileri dönüşüm projeleri, öğrencilerin hem bireysel hem de toplumsal düzeyde sürdürülebilirlik bilinci kazanmalarına katkı sağlamaktadır. Bu süreç aynı zamanda öğrencilerin sosyal sorumluluk, iş birliği ve problem çözme becerilerini de geliştirmektedir.

Çalışma, güzellik hizmetleri eğitiminde sürdürülebilirlik ve geri dönüşüm temelli topluma hizmet uygulamalarının sistematik bir şekilde artırılmasının, sektörün çevresel etkilerinin azaltılmasında ve daha bilinçli meslek profesyonelleri yetiştirilmesinde önemli bir rol oynadığını ortaya koymaktadır. Elde edilen bulgular, sürdürülebilirlik odaklı eğitim yaklaşımlarının yalnızca çevresel fayda sağlamadığını, aynı zamanda mesleki etik ve toplumsal duyarlılığı da güçlendirdiğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilirlik, geri dönüşüm, güzellik hizmetleri eğitimi, topluma hizmet uygulamaları, döngüsel ekonomi

Jel Kodları: G1,

COMMUNITY SERVICE INITIATIVES IN BEAUTY SERVICES EDUCATION: A PERSPECTIVE ON SUSTAINABILITY AND RECYCLING

Abstract

This study aims to provide a comprehensive examination of the role of sustainability and recycling-based service-learning practices in beauty services education. Today, the beauty services industry is considered one of the sectors with increasing environmental impact due to the intensive use of chemical products, plastic packaging waste, single-use materials, and high consumption patterns. This situation makes it necessary for sustainability to move beyond a theoretical concept and become an integral part of educational processes.

Sustainability is a multidimensional concept that includes environmental, economic, and social dimensions. Within the scope of this study, particular emphasis is placed on environmental sustainability and the integration of recycling practices into beauty services education. Incorporating recycling processes into educational programs enhances students' environmental awareness, develops waste management competencies, and supports the formation of responsible professional behaviors. In addition, within the framework of the circular economy approach, re-evaluating the life cycle of cosmetic products and reintegrating waste into production processes are considered essential components of sustainability.

Service-learning practices are an important educational approach that connects students' learning processes with real-life experiences. Activities such as cosmetic packaging collection campaigns, zero-waste beauty workshops, recycling education programs, and upcycling projects contribute to the development of sustainability awareness at both individual and societal levels. These practices also strengthen students' social responsibility, collaboration, and problem-solving skills.

The study concludes that the systematic integration of sustainability and recycling-oriented service-learning practices into beauty services education plays a crucial role in reducing the environmental impact of the sector and in training more environmentally conscious professionals. The findings indicate that sustainability-oriented educational approaches not only provide environmental benefits but also enhance professional ethics and social responsibility.

Key Words: Sustainability, recycling, beauty services education, service-learning, circular economy

JEL Codes:

GİRİŞ

Günümüzde sürdürülebilirlik kavramı, yalnızca çevresel boyutuyla değil; aynı zamanda sosyal ve ekonomik boyutlarıyla da eğitim sistemlerinin merkezine yerleşmiştir. Özellikle mesleki ve teknik eğitim alanlarında sürdürülebilirlik bilincinin kazandırılması, bireylerin hem mesleki yetkinliklerini artırmakta hem de toplumsal sorumluluklarını geliştirmektedir (UNESCO, 2020). Bu bağlamda güzellik hizmetleri eğitimi, doğrudan tüketim, atık üretimi ve kimyasal kullanımını içeren bir alan olması nedeniyle sürdürülebilirlik perspektifi açısından özel bir öneme sahiptir.

Güzellik hizmetleri sektörü; kozmetik ürün kullanımı, su tüketimi ve kimyasal atık üretimi gibi unsurlar nedeniyle çevresel etkileri yüksek olan sektörlerden biri olarak değerlendirilmektedir. Bu durum, sektörde faaliyet gösterecek bireylerin eğitim sürecinde geri dönüşüm, kaynakların verimli kullanımı ve çevre dostu uygulamalar konusunda bilinçlendirilmesini zorunlu kılmaktadır. Eğitim süreçlerinde bu bilincin kazandırılması ise yalnızca teorik bilgi ile sınırlı kalmayıp uygulamaya dayalı öğrenme yöntemlerini gerektirmektedir. Bu noktada “topluma hizmet uygulamaları” dersleri, öğrencilerin sosyal sorumluluk bilinci kazanmalarında ve teorik bilgilerini pratikte uygulamalarında önemli bir araç olarak öne çıkmaktadır. Topluma hizmet uygulamaları, bireylerin yaşadıkları çevreye duyarlılık geliştirmelerini sağlarken aynı zamanda sürdürülebilir kalkınma hedeflerine katkı sunmalarına imkân tanımaktadır (Eyler & Giles, 1999). Özellikle geri dönüşüm temelli projeler, öğrencilerin hem çevresel farkındalıklarını artırmakta hem de yaratıcı problem çözme becerilerini geliştirmektedir.

Geri dönüşüm, sürdürülebilirlik anlayışının temel bileşenlerinden biri olarak doğal kaynakların korunmasına katkı sağlamak ve atık miktarını azaltmaktadır (McDonough & Braungart, 2002). Güzellik hizmetleri eğitimi kapsamında geri dönüşüm uygulamalarının ele alınması; plastik, cam, metal ve kimyasal atıkların doğru yönetimi konusunda öğrencilerin bilinçlendirilmesini mümkün kılmaktadır. Bu tür uygulamalar, aynı zamanda öğrencilerin meslek hayatlarında çevre dostu yaklaşımlar benimsemelerine de zemin hazırlamaktadır. Literatürde, mesleki eğitim ile sürdürülebilirlik arasında güçlü bir ilişki olduğu ve uygulamalı öğrenme yöntemlerinin bu ilişkiyi pekiştirdiği vurgulanmaktadır (Tilbury, 2011). Güzellik hizmetleri eğitimi gibi uygulama ağırlıklı alanlarda ise bu ilişkinin daha belirgin olduğu görülmektedir. Ancak bu alanda yapılan çalışmaların sınırlı olması, konunun daha fazla akademik araştırma ile desteklenmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Bu çalışma, güzellik hizmetleri eğitiminde topluma hizmet uygulamalarının sürdürülebilirlik ve geri dönüşüm perspektifinden değerlendirilmesini amaçlamaktadır. Bu doğrultuda, öğrencilerin geri dönüşüm uygulamalarına yönelik farkındalık düzeyleri, sürdürülebilirlik bilinci ve toplumsal katkı algıları incelenerek literatüre katkı sağlanması hedeflenmektedir.

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

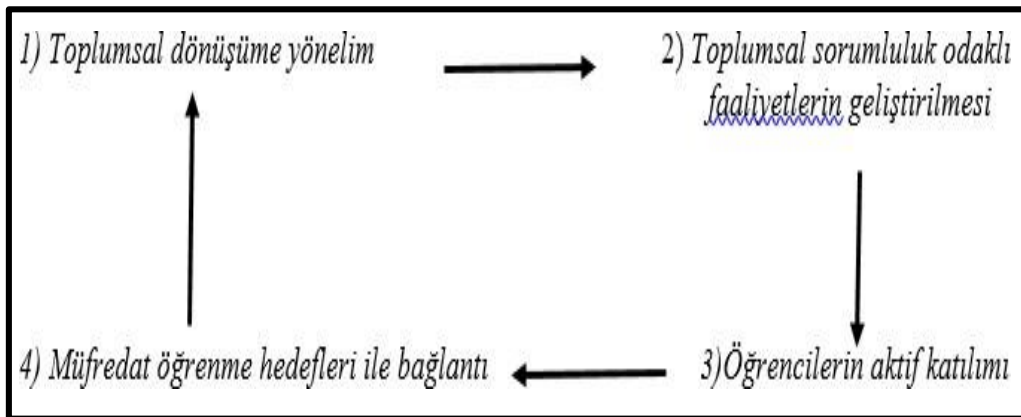
Bu çalışmanın kavramsal çerçevesi; sürdürülebilirlik, geri dönüşüm, topluma hizmet uygulamaları ve güzellik hizmetleri eğitimi kavramlarının kesişiminde şekillenmektedir. Söz konusu kavramlar, hem çevresel hem de sosyal sorumluluk boyutlarıyla ele alınarak bütüncül bir yaklaşım sunmaktadır.

Sürdürülebilirlik, günümüz ihtiyaçlarını karşılarken gelecek nesillerin ihtiyaçlarını tehlikeye atmama ilkesi üzerine temellendirilen çok boyutlu bir kavramdır (World Commission on Environment and Development, 1987). Bu yaklaşım zamanla çevresel boyutun ötesine geçerek ekonomik ve sosyal boyutları da kapsayan bir çerçeveye dönüşmüştür. Özellikle eğitim alanında sürdürülebilirlik, bireylerin çevresel farkındalıklarını artırmanın yanı sıra etik ve sorumlu davranış geliştirmelerini hedeflemektedir (UNESCO, 2020). Eğitim yoluyla sürdürülebilirlik (Education for Sustainable Development - ESD), bireylerin sürdürülebilir yaşam biçimlerini benimsemelerini sağlayan temel araçlardan biri olarak görülmektedir. Bu bağlamda mesleki eğitim programlarında sürdürülebilirlik ilkelerinin entegre edilmesi, öğrencilerin yalnızca teknik bilgi değil aynı zamanda çevresel ve toplumsal sorumluluk bilinci kazanmalarını sağlamaktadır (Leal Filho vd., 2019).

Geri dönüşüm, sürdürülebilirliğin çevresel boyutunun en somut göstergelerinden biri olarak, doğal kaynakların korunmasına ve enerji tasarrufuna önemli katkılar sağlamaktadır. Özellikle plastik, cam ve kimyasal içerikli atıkların geri dönüşüm süreçlerine dahil edilmesi, çevresel kirliliğin azaltılmasında kritik rol oynamaktadır (Geissdoerfer vd., 2017). Bu bağlamda güzellik hizmetleri eğitiminde geri dönüşüm bilincinin kazandırılması, öğrencilerin yalnızca mesleki beceriler değil aynı zamanda çevresel sorumluluk geliştirmelerini de sağlamaktadır. Geri dönüşüm, atıkların yeniden değerlendirilerek ekonomiye kazandırılması süreci olarak sürdürülebilirliğin temel bileşenlerinden biridir. Özellikle kaynakların sınırlı olduğu günümüzde geri dönüşüm uygulamaları, doğal kaynakların korunması ve çevresel kirliliğin azaltılması açısından kritik bir rol oynamaktadır (Geissdoerfer vd., 2017). Son yıllarda “döngüsel ekonomi” yaklaşımı, geri dönüşüm kavramını daha geniş bir perspektife taşımıştır. Döngüsel ekonomi modeli, ürünlerin yaşam döngüsünü uzatmayı ve atık oluşumunu minimuma indirmeyi amaçlamaktadır (Kirchherr vd., 2017). Bu yaklaşım özellikle güzellik hizmetleri sektörü gibi yoğun tüketim ve atık üretimi olan alanlarda büyük önem taşımaktadır. Kozmetik ambalaj atıkları, kimyasal içerikli ürünler ve tek kullanımlık malzemeler bu sektörün çevresel etkilerini artıran unsurlar arasında yer almaktadır.

Sürdürülebilir kalkınmaya yönelik ortak bir farkındalığın geliştirilmesi için temel bir araç, eğitim sürecinin ilk aşamalarından itibaren sürdürülebilirlik kavramları üzerinde çalışmaktır. Nitekim Jickling ve Wals (2008), öğretmenlerin karşı karşıya kaldığı zorluğun, öğrencilerimizi eğitmek için farklı bir yol bulmak olduğunu belirtmektedir; bu, öğrencilerin ilgi alanları ve motivasyonlarıyla bağlantı kuran, onların anlamlı bir öğrenme deneyimi yaşamalarını sağlayan strateji ve yöntemler aramayı gerektirmektedir. Bu bağlamda, hizmet öğrenimi metodolojisi bu durumu değiştirmek için önemli bir araç olabilir. Hizmet öğrenimi metodolojisi, topluma hizmet sunan deneyimsel öğrenme süreçlerini birleştirir (Gallini ve Moely, 2003; Dienhart vd., 2016; Bringle ve Steinberg, 2010). Bu doğrudan ve/veya dolaylı hizmetler, öğrencileri kendi topluluklarına dahil eder ve onları kendi eğitim ortamlarından mahallelerine ve/veya diğer yakın belediyelere götürür (Felten ve Clayton, 2011). Maddi teşvikler peşinde koşmadan sosyal eylemlerde bulunmak, kişilerarası ve sosyal ilişkilerde olumlu bir karşılıklılık yaratma olasılığını artırır (Rodríguez-Gallego, 2013). Böylece, hizmet öğrenimi, öğrencilerin toplum yararına beceri ve bilgilerini uygulayarak akademik içeriği daha iyi anladıkları bir öğretim pedagojisi olarak anlaşılabilir. Ayrıca, katılımcıların çevreyi iyileştirmek ve dönüştürmek amacıyla çevrenin gerçek ihtiyaçları üzerinde çalışarak eğitildikleri, iyi işleyen bir programda öğrenme ve toplum hizmeti süreçlerini birleştiren, sosyal bağlılığı teşvik eden bir eğitim önerisi olarak tanımlanabilir (Martínez-Campillo vd., 2019; Mayor, 2016; Rovira ve Palos, 2006).

Şekil 1. Hizmet Temelli Eğitimin Karakterizasyonu

Kaynak: Martínez-Campillo vd., (2019)

Hizmet eğitimi, çeşitli seviyelerden ve akademik disiplinlerden eğitimciler arasında büyük ilgi uyandıran yenilikçi bir öğretim metodolojisidir. Ngai vd., (2019) göre, müfredat içeriğiyle ilgili becerilerin gerçek bağlamlarda uygulanmasına dayalı olarak öğrenmeyi ve topluma hizmeti tek bir projede birleştiren bir eğitim önerisidir; burada temel amaç, sosyal fayda sağlarken öğrencilerin eleştirel kapasitesini geliştirmektir. Şekil

1’de gösterildiği gibi, bu tanım, bir öğretim etkinliğinin hizmet öğrenimi olarak kabul edilmesi için dört temel özelliği içermektedir: (a) akademik öğrenme ve sosyal katılım süreçlerinde öğrencilerin oynadığı kilit rol; (b) topluma hizmet faaliyetleri ile müfredat öğrenme hedefleri arasındaki bağlantı; (c) sosyal dönüşüme yönelik yönelim; ve (d) sosyal olarak bağlı faaliyetler yoluyla toplumla etkileşim.

Topluma hizmet uygulamaları, bireylerin toplumsal sorunlara duyarlılık geliştirmelerini ve aktif vatandaşlık becerileri kazanmalarını amaçlayan bir öğrenme yaklaşımıdır. Bu uygulamalar, teorik bilginin gerçek yaşam problemleriyle ilişkilendirilmesini sağlayarak öğrenmenin kalıcılığını artırmaktadır (Celio, Durlak & Dymnicki, 2011). Hizmet öğrenimi (service-learning) yaklaşımı kapsamında değerlendirilen bu uygulamalar, öğrencilerin sosyal sorumluluk projelerine aktif katılımını teşvik etmektedir. Özellikle çevresel sürdürülebilirlik temalı projeler, öğrencilerin hem bireysel farkındalıklarını artırmakta hem de toplumsal katkı üretmelerine olanak sağlamaktadır (Martín-Sánchez vd., 2022).

Sürdürülebilirlik yaklaşımı, güzellik hizmetleri eğitiminde çoğunlukla çevresel sürdürülebilirlik ekseninde ele alınsa da, sosyal ve ekonomik boyutları da içermektedir. Bu bağlamda Triple Bottom Line yaklaşımı önemli bir referans noktasıdır (Henriques ve Richardson, 2004). Çevresel boyut; atık yönetimi, karbon ayak izinin azaltılması ve doğal kaynakların korunmasını içerirken, sosyal boyut; müşteri sağlığı, çalışan güvenliği ve toplumsal farkındalık oluşturmaya kapsamaktadır. Ekonomik boyut ise sürdürülebilir ürünlerin tercih edilmesi ve uzun vadeli maliyet etkinliğinin sağlanması ile ilişkilidir.

Güzellik hizmetleri eğitiminde sürdürülebilirliğin önemli bileşenlerinden biri de döngüsel ekonomi yaklaşımıdır. Döngüsel ekonomi, ürünlerin yaşam döngüsünü uzatmayı, atıkları azaltmayı ve kaynakların yeniden kullanımını teşvik etmeyi amaçlamaktadır (Geissdoerfer vd., 2017). Bu yaklaşım doğrultusunda eğitim kurumlarında kullanılan malzemelerin geri dönüştürülebilir olması, tek kullanımlık ürünlerin azaltılması ve sürdürülebilir ürün tercihlerinin öğretilmesi büyük önem taşımaktadır. Ayrıca sürdürülebilirlik eğitimi, öğrencilerin yalnızca teknik bilgi edinmelerini değil, aynı zamanda çevreye duyarlı tutum ve davranışlar geliştirmelerini hedefleyen dönüşümsel bir süreçtir. Bu kapsamda topluma hizmet uygulamaları, sürdürülebilirlik bilincinin pekiştirilmesinde önemli bir araç olarak kullanılmaktadır. Öğrencilerin geri dönüşüm projelerine katılması, çevre temizliği etkinlikleri düzenlemesi ve sürdürülebilir ürün kullanımı konusunda toplumu bilinçlendirmesi, öğrenilen bilgilerin uygulamaya aktarılmasını sağlamaktadır.

Güzellik hizmetleri eğitimi, uygulama temelli yapısı nedeniyle sürdürülebilirlik ilkelerinin doğrudan hayata geçirilebileceği bir alan olarak öne çıkmaktadır. Bu eğitim sürecinde kullanılan ürünler, enerji ve su tüketimi ile atık yönetimi süreçleri çevresel etkilerin önemli belirleyicilerindendir. Bu nedenle sektöre yönelik eğitim programlarında sürdürülebilir uygulamaların yer alması büyük önem taşımaktadır (UNEP, 2019). Son yıllarda “yeşil güzellik” (green beauty) ve “sürdürülebilir kozmetik” kavramlarının ön plana çıkması, sektörde çevre dostu uygulamalara olan ilgiyi artırmıştır. Bu gelişmeler, eğitim kurumlarının müfredatlarını da etkilemekte ve öğrencilere çevreye duyarlı üretim ve hizmet sunma becerilerinin kazandırılmasını gerekli kılmaktadır (Cosmetics Europe, 2021). Sonuç olarak güzellik hizmetleri eğitiminde sürdürülebilirlik, yalnızca çevresel etkilerin azaltılmasına yönelik bir yaklaşım değil; aynı zamanda mesleki etik, toplumsal sorumluluk ve bilinçli tüketim davranışlarının geliştirilmesini içeren çok boyutlu bir kavramdır. Bu nedenle sürdürülebilirlik ilkelerinin eğitim programlarına entegre edilmesi, hem bireysel farkındalığın artmasına hem de güzellik hizmetleri sektörünün daha çevre dostu ve sürdürülebilir bir yapıya dönüşmesine katkı sağlamaktadır. Ayrıca güzellik hizmetleri eğitiminde sürdürülebilirlik, geri dönüşüm odaklı bir yaklaşımla ele alındığında daha somut ve uygulanabilir bir nitelik kazanmaktadır. Geri dönüşüm uygulamalarının eğitim süreçlerine entegre edilmesi, öğrencilerin çevreye duyarlı mesleki davranışlar geliştirmesine katkı sağlamakta ve sektörün daha sürdürülebilir bir yapıya dönüşmesini desteklemektedir. Bu bağlamda sürdürülebilirlik ve geri dönüşüm, güzellik hizmetleri eğitiminde birbirini tamamlayan ve güçlendiren iki temel unsur olarak değerlendirilmektedir.

Bu çalışma kapsamında sürdürülebilirlik bilinci, geri dönüşüm farkındalığı ve topluma hizmet uygulamalarına katılım düzeyi temel değişkenler olarak ele alınmaktadır. Literatürde, uygulamalı öğrenme süreçlerinin sürdürülebilirlik farkındalığını artırdığı ve bireylerin çevresel davranışlarını olumlu yönde etkilediği ifade edilmektedir (Lozano vd., 2017). Bu doğrultuda, topluma hizmet uygulamalarının öğrencilerin geri dönüşüm bilinci üzerinde doğrudan etkili olduğu; bu bilincin ise sürdürülebilirlik algısını güçlendirdiği varsayılmaktadır. Güzellik hizmetleri eğitimi bağlamında ise bu ilişkinin daha belirgin hale geldiği ve öğrencilerin mesleki uygulamalarına yansıdığı öngörülmektedir.

TOPLUMA HİZMET UYGULAMALARI

Topluma hizmet uygulamaları (THU), sürdürülebilirlik eğitiminin uygulamaya dönüştüğü en önemli pedagojik yaklaşımlardan biri olarak değerlendirilmektedir. Bu yaklaşım, öğrencilerin yalnızca teorik bilgi edinmelerini değil, aynı zamanda toplumsal sorunlara çözüm üretme süreçlerine aktif katılım sağlamalarını hedeflemektedir. Nitekim güncel çalışmalar, THU'nun temel amacının öğrencilerde sosyal sorumluluk bilinci, iş birliği, problem çözme ve toplumsal farkındalık geliştirmek olduğunu ortaya koymaktadır (Neyişçi, 2024). Topluma hizmet uygulamaları, öğrencilerin geri dönüşüm süreçlerini doğrudan deneyimlemelerine olanak tanıyan uygulamalı öğrenme ortamları sunmaktadır. Bu bağlamda güzellik hizmetleri öğrencileri; kozmetik ambalaj toplama kampanyaları, atık ayrıştırma projeleri ve sürdürülebilir ürün kullanımına yönelik bilinçlendirme faaliyetlerinde aktif rol almaktadır. Güncel bir araştırma, kozmetik sektöründe geri dönüşüm davranışının çevresel bilgi, sosyal normlar ve eğitim düzeyi ile doğrudan ilişkili olduğunu göstermektedir (Malek, 2024). Bu bulgu, topluma hizmet uygulamalarının yalnızca farkındalık değil, davranış değişikliği oluşturma açısından da önemli olduğunu ortaya koymaktadır.

Güzellik sektörüne yönelik sürdürülebilirlik çalışmaları, geri dönüşümün yalnızca atık yönetimi değil, aynı zamanda üretim ve tüketim süreçlerinin yeniden tasarlanmasıyla ilişkili olduğunu vurgulamaktadır. Özellikle “upcycling (ileri dönüşüm)” uygulamaları, kozmetik sektöründe atıkların yeniden değerli hammaddeye dönüştürülmesini sağlayarak sürdürülebilirliği güçlendirmektedir (Martins et vd., 2025). Bu bağlamda topluma hizmet uygulamaları kapsamında öğrencilerin atık malzemelerden yeni ürünler geliştirmesi, sürdürülebilirlik bilincinin uygulamalı olarak kazandırılmasına katkı sağlamaktadır. Bununla birlikte, güzellik hizmetleri sektöründe sürdürülebilirlik uygulamalarının en önemli boyutlarından biri ambalaj yönetimidir. Kozmetik ürünlerde kullanılan ambalajların büyük bir kısmı geri dönüştürülebilir olmamakta ve çevresel kirliliğe neden olmaktadır (Staerkel, 2024). Bu nedenle topluma hizmet uygulamaları kapsamında gerçekleştirilen “geri dönüşüm toplama noktaları”, “boş ambalaj iade kampanyaları” ve “sıfır atık güzellik atölyeleri” gibi faaliyetler, hem çevresel farkındalığı artırmakta hem de sektörün sürdürülebilir dönüşümüne katkı sağlamaktadır.

Güzellik hizmetleri eğitimi kapsamında topluma hizmet uygulamaları, sürdürülebilirlik ve geri dönüşüm ilkelerinin toplumsal düzeyde yaygınlaştırılmasında önemli bir araç olarak değerlendirilmektedir. Özellikle son yıllarda yapılan çalışmalar, kozmetik sektörünün yüksek atık üretimi ve düşük geri dönüşüm oranları nedeniyle sürdürülebilirlik açısından kritik bir alan olduğunu ortaya koymaktadır. Küresel ölçekte kozmetik sektöründe yılda yaklaşık 120 milyar ambalaj üretildiği ve bu atıkların önemli bir kısmının geri dönüştürülemediği belirtilmektedir (Morel, 2026). Bu durum, sürdürülebilirlik eğitiminde topluma hizmet uygulamalarının geri dönüşüm odaklı olarak yapılandırılmasını zorunlu hale getirmektedir.

Sürdürülebilirlik ve geri dönüşüm uygulamalarının başarısında eğitim ve toplumsal katılımın belirleyici rol oynadığını vurgulamaktadır. Kozmetik sektörüne yönelik kapsamlı bir inceleme çalışması, sürdürülebilirliğin yalnızca teknolojik çözümlerle değil, aynı zamanda tüketici eğitimi ve davranış değişikliği ile mümkün olduğunu ortaya koymaktadır (Alviri vd., 2025). Bu bağlamda topluma hizmet uygulamaları, öğrencilerin toplumla etkileşim kurarak sürdürülebilirlik bilgisini yaymalarını sağlayan önemli bir köprü görevi görmektedir. Ayrıca sektörde yürütülen güncel uygulamalar, topluma hizmet projelerinin somut çıktılar ürettiğini göstermektedir. Örneğin kozmetik geri dönüşüm programları kapsamında yüz binlerce tüketicinin

sürece dahil olduğu ve önemli miktarda atığın geri kazanıldığı rapor edilmektedir (Kachi, 2025). Bu tür uygulamalar, eğitim süreçlerinde gerçekleştirilen topluma hizmet faaliyetlerinin gerçek dünya etkisi yaratabileceğini ortaya koymaktadır. Sürdürülebilirlik ve geri dönüşüm perspektifinde topluma hizmet uygulamaları, özellikle çevresel sorunların çözümüne yönelik somut projeler aracılığıyla gerçekleştirilmektedir. Bu bağlamda öğrenciler; atık yönetimi, geri dönüşüm kampanyaları, çevre temizliği etkinlikleri ve sürdürülebilir tüketim bilincinin yaygınlaştırılması gibi faaliyetlerde aktif rol almaktadır. Güncel bir çalışma, topluma hizmet uygulamaları kapsamında yürütülen projelerin öğrencilerin çevresel farkındalıklarını artırdığını ve sürdürülebilirlik konularına yönelik duyarlılık geliştirdiğini göstermektedir (Çalış ve Özdelek, 2022).

Güzellik hizmetleri eğitimi özelinde bu uygulamalar daha da kritik bir önem kazanmaktadır. Çünkü sektör; kimyasal atıklar, plastik ambalajlar ve tek kullanımlık ürünler nedeniyle çevresel etkisi yüksek alanlardan biridir. Bu nedenle topluma hizmet uygulamaları kapsamında gerçekleştirilen geri dönüşüm projeleri, öğrencilerin mesleki uygulamalarında sürdürülebilir davranışlar geliştirmelerine katkı sağlamaktadır. Örneğin, kozmetik ambalajlarının toplanarak geri dönüşüme kazandırılması, doğal içerikli ürünlerin teşvik edilmesi ve çevre dostu salon uygulamalarının tanıtılması gibi faaliyetler, hem toplumsal farkındalık oluşturmakta hem de mesleki sürdürülebilirliği desteklemektedir.

Topluma hizmet uygulamalarının sürdürülebilirlik eğitimiyle entegrasyonu, “hizmet ederek öğrenme” (service-learning) yaklaşımı ile açıklanmaktadır. Bu yaklaşım, öğrencilerin gerçek yaşam problemleriyle karşılaşarak öğrenmelerini ve toplumsal katkı sağlamalarını mümkün kılmaktadır. Güncel araştırmalar, bu yöntemin öğrencilerin sadece akademik gelişimini değil, aynı zamanda etik duyarlılık ve çevresel sorumluluk düzeylerini de artırdığını ortaya koymaktadır (Sarigöz, 2022).

Ayrıca literatür, topluma hizmet uygulamalarının sürdürülebilirlik hedefleriyle uyumlu olarak tasarlanmasının, öğrenmenin kalıcılığını artırdığını vurgulamaktadır. Özellikle proje temelli uygulamalar; öğrencilerin geri dönüşüm süreçlerini doğrudan deneyimlemelerini, atık yönetimi konusunda çözüm üretmelerini ve topluma yönelik bilinçlendirme faaliyetleri yürütmelerini sağlamaktadır. Bu durum, sürdürülebilirlik eğitiminin davranışa dönüşmesinde kritik bir rol oynamaktadır. Bununla birlikte, güncel çalışmalar topluma hizmet uygulamalarının etkinliğinin planlama, uygulama ve değerlendirme süreçlerine bağlı olduğunu da ortaya koymaktadır. Uygulamaların yalnızca gönüllülük faaliyetleri olarak değil, sistematik ve hedef odaklı projeler olarak yürütülmesi gerektiği vurgulanmaktadır (Aykırı, 2022). Bu bağlamda sürdürülebilirlik ve geri dönüşüm temelli projelerin eğitim programlarına entegre edilmesi, hem bireysel hem de toplumsal düzeyde daha güçlü etkiler yaratmaktadır. Topluma hizmet uygulamaları, güzellik hizmetleri eğitiminde sürdürülebilirlik ve geri dönüşüm bilincinin geliştirilmesinde etkili bir araçtır. Güncel literatür, bu uygulamaların öğrencilerin çevresel farkındalıklarını artırdığını, mesleki sorumluluk bilinci kazandırdığını ve sürdürülebilir davranışların içselleştirilmesini sağladığını göstermektedir. Bu nedenle topluma hizmet uygulamalarının geri dönüşüm odaklı projelerle desteklenmesi, sürdürülebilir bir güzellik hizmetleri sektörü oluşturulmasında önemli bir rol oynamaktadır.

Endüstrinin sürdürülebilirlik zorunluluğuna dayanarak, geri dönüşüm, endüstriyel süreçleri geliştiren ve döngüsel ekonomiyi teşvik eden dönüştürücü bir strateji olarak ortaya çıkmıştır. Yaratıcı yeniden kullanım olarak da bilinen geri dönüşüm, atık malzemeleri daha yüksek değerli ürünlere dönüştürürken, aynı zamanda çevresel etkiyi azaltır ve yeni pazar fırsatları yaratır. Örneğin, genellikle atılan meyve ve sebze işleme endüstrisinden elde edilen yan ürünler, kozmetik bileşenleri olarak yeniden kullanılabilen vitaminler ve fenolikler gibi değerli biyoaktif bileşikler içerir ve hem çevresel hem de fonksiyonel faydalar sunar (Givaudan, 2018). Bu yenilik, kozmetik sektörünü yeniden şekillendiren daha geniş döngüsel ekonomi prensipleriyle uyumludur. Döngüsel model, malzemeleri ve ürünleri yeniden kullanarak, onararak, yenileyerek ve geri dönüştürerek atıkları azaltmayı, böylece yaşam döngülerini uzatmayı ve değerlerini en üst düzeye çıkarmayı amaçlar. Kaynakları mümkün olduğunca uzun süre kullanımda tutarak ve faydalı ömürlerinin sonunda geri dönüştürerek, bu yaklaşım doğal kaynakları korur ve bakir malzemelere olan

bağımlılığı azaltır, böylece sürdürülebilir büyümeyi teşvik eder. Kozmetiklere uygulandığında, bu çerçeve sürdürülebilir bileşenlerin tedarik edilmesi, üretim süreçlerinin optimize edilmesi ve su ve enerji tüketiminin en aza indirilmesi de dahil olmak üzere çok boyutlu olarak kendini gösterir (European Parliament, 2023; Tiscini vd., 2022). Bu tür sistemik değişiklikler, işletme büyümesini gezegen sınırlarıyla uzlaştırmak için gerekli olduğunu kanıtlamaktadır.

Güzellik hizmetleri eğitiminde topluma hizmet uygulamaları, sürdürülebilirlik ve geri dönüşüm bilincinin geliştirilmesinde kritik bir rol oynamaktadır. Güncel çalışmalar, bu uygulamaların öğrencilerin çevresel farkındalıklarını artırdığını, sürdürülebilir davranış geliştirmelerini sağladığını ve kozmetik sektörünün çevresel etkilerinin azaltılmasına katkı sunduğunu göstermektedir. Bu nedenle geri dönüşüm odaklı topluma hizmet projelerinin eğitim programlarına sistematik biçimde entegre edilmesi, hem bireysel hem de sektörel düzeyde sürdürülebilir dönüşümün sağlanmasında önemli bir gereklilik olarak değerlendirilmektedir.

Tablo 1. Güzellik Hizmetleri Eğitiminde Sürdürülebilirlik ve Geri Dönüşüm Odaklı Topluma Hizmet Uygulamaları

UYGULAMA TÜRÜ	AÇIKLAMA	SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK BOYUTU	EĞİTİMSEL KAZANIM
Kozmetik Ambalaj Toplama Kampanyaları	Kullanılmış şişe, tüp ve ambalajların toplanarak geri dönüşüme kazandırılması	Çevresel	Atık yönetimi bilinci, geri dönüşüm farkındalığı
Sıfır Atık Güzellik Atölyeleri	Tek kullanımlık ürünlerin azaltıldığı ve sürdürülebilir malzemelerin kullanıldığı uygulamalar	Çevresel / Ekonomik	Kaynak verimliliği, sürdürülebilir üretim anlayışı
Geri Dönüşüm Farkındalık Eğitimleri	Toplumda kozmetik atıklarının zararları ve geri dönüşüm yöntemleri hakkında bilgilendirme	Sosyal	Toplumsal bilinç, çevresel sorumluluk
Upcycling (İleri Dönüşüm) Projeleri	Atık kozmetik malzemelerden yeni ürünler geliştirilmesi	Çevresel / Ekonomik	Yaratıcılık, sürdürülebilir tasarım becerisi
Çevre Temizliği Ve Atık Ayırıştırma Etkinlikleri	Salon atıkları ve çevresel atıkların ayrıştırılması ve temizlenmesi	Çevresel / Sosyal	Uygulamalı öğrenme, çevre bilinci
Doğal Ve Sürdürülebilir Ürün Tanıtımı	Kimyasal içerikli ürünler yerine çevre dostu alternatiflerin tanıtılması	Çevresel / Ekonomik	Bilinçli tüketim davranışı
Geri Dönüşüm Toplama Noktaları Oluşturma	Eğitim kurumlarında kozmetik atıklar için toplama alanlarının kurulması	Çevresel	Sorumluluk alma, sürdürülebilir alışkanlık geliştirme
Toplum Temelli Sürdürülebilirlik Projeleri	Yerel halkla birlikte yürütülen geri dönüşüm ve çevre projeleri	Sosyal / Çevresel	Sosyal sorumluluk, iş birliği becerisi

Tablo incelendiğinde, güzellik hizmetleri eğitiminde topluma hizmet uygulamalarının ağırlıklı olarak çevresel sürdürülebilirlik ve geri dönüşüm ekseninde yoğunlaştığı, ancak aynı zamanda sosyal ve ekonomik boyutları da kapsadığı görülmektedir. Özellikle ambalaj geri dönüşümü ve ileri dönüşüm projeleri, öğrencilerin hem mesleki becerilerini geliştirmekte hem de sürdürülebilirlik bilincini davranışa

dönüştürmelerine katkı sağlamaktadır. Bu durum, sürdürülebilirlik eğitiminin uygulamalı öğrenme ile daha etkili hale geldiğini göstermektedir.

SONUÇ

Bu çalışma, güzellik hizmetleri eğitiminde sürdürülebilirlik ve geri dönüşüm temelli topluma hizmet uygulamalarının rolünü kavramsal ve uygulamalı bir çerçevede ele almıştır. Elde edilen literatür temelli bulgular, güzellik hizmetleri sektörünün yüksek atık üretimi, yoğun kimyasal kullanım ve ambalaj kaynaklı çevresel etkiler nedeniyle sürdürülebilirlik açısından kritik bir alan olduğunu göstermektedir. Bu nedenle sürdürülebilirlik yaklaşımının yalnızca teorik bir kavram olarak değil, eğitim süreçlerine entegre edilen uygulamalı bir yetkinlik alanı olarak ele alınması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Topluma hizmet uygulamaları, sürdürülebilirlik ve geri dönüşüm bilincinin öğrencilere kazandırılmasında önemli bir eğitimsel araç olarak öne çıkmaktadır. Özellikle kozmetik ambalaj toplama kampanyaları, atık ayrıştırma etkinlikleri, sıfır atık atölyeleri ve ileri dönüşüm projeleri gibi uygulamaların öğrencilerin çevresel farkındalığını artırdığı ve sürdürülebilir davranış geliştirmelerine katkı sağladığı görülmektedir. Bu durum, öğrenmenin yalnızca bilişsel düzeyde kalmadığını, aynı zamanda davranışa dönüşen bir süreç haline geldiğini ortaya koymaktadır.

Literatür bulguları, güzellik hizmetleri eğitiminde sürdürülebilirlik uygulamalarının çevresel boyutun yanı sıra sosyal ve ekonomik etkiler de oluşturduğunu göstermektedir. Öğrencilerin toplumla doğrudan etkileşim kurduğu topluma hizmet projeleri, sosyal sorumluluk bilincini güçlendirmekte ve mesleki etik farkındalığın gelişmesine katkı sağlamaktadır. Aynı zamanda geri dönüşüm ve kaynak verimliliği odaklı uygulamalar, ekonomik sürdürülebilirlik açısından maliyetlerin azaltılmasına ve kaynakların daha etkin kullanılmasına olanak tanımaktadır. Çalışmanın bir diğer önemli sonucu, geri dönüşümün güzellik hizmetleri eğitiminde sürdürülebilirliğin en somut ve uygulanabilir bileşeni olduğudur. Geri dönüşüm temelli uygulamaların eğitim programlarına sistematik olarak dahil edilmesi, öğrencilerin mesleki yaşamlarında çevre dostu uygulamaları benimsemelerini kolaylaştırmaktadır. Bu bağlamda döngüsel ekonomi yaklaşımı, sektörün gelecekte daha sürdürülebilir bir yapıya dönüşmesinde önemli bir çerçeve sunmaktadır.

Sonuç olarak, güzellik hizmetleri eğitiminde sürdürülebilirlik ve geri dönüşüm odaklı topluma hizmet uygulamaları, hem bireysel hem de toplumsal düzeyde önemli katkılar sağlamaktadır. Bu uygulamalar öğrencilerin çevresel farkındalığını artırmakta, mesleki becerilerini geliştirmekte ve sürdürülebilirlik bilincinin kalıcı hale gelmesini sağlamaktadır. Bu nedenle eğitim programlarında topluma hizmet uygulamalarının daha sistematik, planlı ve geri dönüşüm odaklı bir şekilde yapılandırılması, sürdürülebilir bir güzellik hizmetleri sektörünün gelişimi açısından önemli bir gereklilik olarak değerlendirilmektedir.

KAYNAKLAR

- Alviri, H., Lynes, J., & Habib, K. (2025). Beyond green chemistry: A comprehensive review of how sustainability has been integrated into cosmetic research. *Global Sustainability*, 8, e16. <https://doi.org/10.1017/sus.2025.5>
- Aykırı, K. (2022). Topluma hizmet uygulamaları dersi ne değildir? Mevcut problemler üzerinden bir değerlendirme. *Eğitim ve Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 5(2), 266-283. <https://doi.org/10.52974/jena.1215391>
- Bringle, R.G. ve Steinberg, K. (2010). Educating for Informed Community Involvement. *Am. J. Community Psychol.* 46, 428–441.
- Celio, C. I., Durlak, J., & Dymnicki, A. (2011). A meta-analysis of the impact of service-learning. *Journal of Experiential Education*, 34(2), 164–181. <https://doi.org/10.1177/105382591103400205>

- Çalış, S., & Özdilek, Z. (2022). Topluma hizmet uygulamaları dersinde yürütülen “su ve eğitim hayatı” projesinin etkililiğine yönelik fen bilgisi öğretmen adaylarının görüşlerinin değerlendirilmesi. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 5(1), 236-257. <https://doi.org/10.33400/kuje.1062482>
- Dienhart, C., Maruyama, G., Snyder, M., Furco, A., McKay, M.S., Hirt, L. ve Huesman, R. (2016). The Impacts of Mandatory Service on Students in Service-Learning Classes. *J. Soc. Psychol.* 156, 305–309.
- European Parliament. Circular Economy: Definition, Importance and Benefits. 2023. <https://www.europarl.europa.eu/topics/en/article/20151201STO05603/circular-economy-definition-importance-and-benefits>
- Eyler, J., ve Giles, D. E. (1999). *Where’s the learning in service-learning?* San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Felten, P.; Clayton, P.H. (2011). Service-Learning. *New Dir. Teach. Learn.* 2011, 75–84.
- Gallini, S.M. ve Moely, B.E. (2003). Service-Learning and Engagement, Academic Challenge, and Retention. *Mich. J. Community Serv. Learn.*, 10, 5–14.
- Geissdoerfer, M., Savaget, P., Bocken, N. M. P., ve Hultink, E. J. (2017). The circular economy – A new sustainability paradigm? *Journal of Cleaner Production*, 143, 757–768. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2016.12.048>
- Givaudan. Upcycled Vetiver Roots Deliver Sustainable Beauty Ingredients. 2018. <https://www.givaudan.com/sustainability/creations/heritage-action/upcycled-vetiver-roots-delivery-sustainable-beauty-ingredients>
- Henriques, A., ve Richardson, J. (Eds.). (2004). *The Triple Bottom Line: Does It All Add Up* (1st ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781849773348>
- Jickling, B. ve Wals, A.E.J. (2008). Globalization and Environmental Education: Looking beyond Sustainable Development. *J. Curric. Stud.* , 40, 1–21
- Jones, P., Hillier, D., & Comfort, D. (2016). Sustainability in the global beauty industry. *International Journal of Retail & Distribution Management*, 44(1), 36–52.
- Kachi, E. (2025). Towards a circular future: The beauty industry’s waste reckoning. https://beautymatter.com/articles/the-beauty-industrys-waste-reckoning?utm_source=chatgpt.com
- Kirchherr, J., Reike, D., & Hekkert, M. (2017). Conceptualizing the circular economy: An analysis of 114 definitions. *Resources, Conservation and Recycling*, 127, 221–232. <https://doi.org/10.1016/j.resconrec.2017.09.005>
- Leal Filho, W., Shiel, C., & Paço, A. (2019). Implementing sustainability in higher education: Review and case studies. *International Journal of Sustainability in Higher Education*, 20(1), 1–16.
- Lozano, R., Merrill, M. Y., Sammalisto, K., Ceulemans, K., & Lozano, F. J. (2017). Connecting competences and pedagogical approaches for sustainable development. *Sustainability*, 9(10), 1889. <https://doi.org/10.3390/su9101889>
- Malek, N. D. A. (2024). A study of consumer recycling behaviour towards beauty and cosmetics products. *Platform: Journal of Management and Humanities*, 8(1), 1–12.
- Martínez-Campillo, A., Sierra-Fernández, M. d. P., ve Fernández-Santos, Y. (2019). Service-Learning for Sustainability Entrepreneurship in Rural Areas: What Is Its Global Impact on Business University Students? *Sustainability*, 11(19), 5296. <https://doi.org/10.3390/su11195296>

- Martins, A. M., Silva, A. T., & Marto, J. (2025). Advancing cosmetic sustainability: Upcycling for a circular product life cycle. *Sustainability*, 17(13), 5738. <https://doi.org/10.3390/su17135738>
- Martín-Sánchez, A., González-Gómez, D., & Jeong, J. S. (2022). Service Learning as an Education for Sustainable Development (ESD) Teaching Strategy: Design, Implementation, and Evaluation in a STEM University Course. *Sustainability*, 14(12), 6965. <https://doi.org/10.3390/su14126965>
- Mayor Paredes, D. (2016). El Aprendizaje-Servicio Como Práctica Educativa Que Promueve Relaciones Colaborativas Entre La Escuela y La Comunidad. Estudio de Caso. Ph.D. Thesis, Universidad de Almeria, Almeria, Spain, 2016.
- McDonough, W., & Braungart, M. (2002). *Cradle to cradle: Remaking the way we make things*. New York, NY: North Point Press.
- Morel, P. (2026). Sustainability in the beauty industry statistics. https://wifitalents.com/sustainability-in-the-beauty-industry-statistics/?utm_source=chatgpt.com
- Neyişci, N. (2024). Fostering Social Responsibility: A Comprehensive Review of Community Service Practices (CPS) in Türkiye. *Pegem Journal of Education and Instruction*, 14(3), 426–434. <https://doi.org/10.47750/pegegog.14.03.40>
- Ngai, G.; Lam, C.H.Y.; Kwan, K.; Chan, S.C.F. (2019). Instituting a Service-Learning requirement in Higher Education: Evaluation and lessons learned. In Service-Learning for Youth Leadership; Shek, T.L., Ngai, G., Chan, S.C.F., Eds. *Springer: Singapore*. 323–341.
- Puig Rovira, J.M. ve Palos Rodríguez, J. (2006). Rasgos Pedagógicos Del Aprendizaje-Servicio. *Cuad. Pedagog.* 357, 60–63.
- Rodríguez-Gallego M. R. (2013). El Aprendizaje-Servicio como estrategia metodológica en la Universidad. *Revista Complutense de Educación*, 25(1), 95-113. https://doi.org/10.5209/rev_RCED.2014.v25.n1.41157
- Sarıgöz, O. (2022). Öğretmen adaylarının topluma hizmet uygulamaları etkinliklerine yönelik görüşlerinin incelenmesi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 8(3), 1–15.
- Staerkel, I. (2024). Sustainable practices in the beauty industry: Trends and challenges. *Journal of Cosmetology & Trichology*, 10(4). <https://doi.org/10.37421/2471-9323.2024.10.275>
- Tilbury, D. (2011). Education for sustainable development: An expert review of processes and learning. Paris: UNESCO. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000191442>
- Tiscini, R., Martiniello, L. ve Lombardi, R. (2022). Circular economy and environmental disclosure in sustainability reports: Empirical evidence in cosmetic companies. *Bus. Strategy Environ.* 31, 892–907.
- UNESCO. (2020). *Education for sustainable development: A roadmap*. Paris: UNESCO Publishing. <https://doi.org/10.54675/YFRE1448>